

การศึกษาคุณภาพการนอนหลับ เปรียบเทียบคุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่รบกวนการนอนหลับ และการหาปัจจัยร่วมพยากรณ์คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วย ในระยะ 72 ชั่วโมงแรกหลังทำผ่าตัดใหญ่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยเพศชายและหญิงที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่ชนิดรอได้ จำนวน 150 ราย ซึ่งรับไว้รักษาในหอผู้ป่วยศัลยกรรมชายและหญิง โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างเดือนธันวาคม 2543 ถึงเดือนกรกฎาคม 2545 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป มาตรฐานวัดคุณภาพการนอนหลับโดยการเปรียบเทียบด้วยสายตา ที่ดัดแปลงมาจากมาตรฐานวัดคุณภาพการนอนหลับของโอทเคน และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่รบกวนการนอนหลับของ นันทา เล็กสวัสดิ์ นฤมล วงศ์มณีโรจน์ และนิตยา วงศ์กลกิจศิลป์ ปี 2540 ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้หาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9174 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณภาพการนอนหลับ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดใหญ่ ครอบคลุม 24 ชั่วโมง 48 ชั่วโมง อยู่ในระดับปานกลาง และครอบคลุม 72 ชั่วโมง อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยครอบคลุม 24 ชั่วโมง 48 ชั่วโมง และ 72 ชั่วโมง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ปัจจัยที่รบกวนการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดใหญ่ครอบคลุม 24 ชั่วโมง 48 ชั่วโมง และ 72 ชั่วโมง คือปัจจัยภายในร่างกาย ได้แก่ ความเจ็บปวดแผลผ่าตัด และความไม่สุขสบายต่าง ๆ ส่วนปัจจัยภายนอกร่างกาย ได้แก่ เสียงรบกวน การนอนในห้องที่มีอากาศร้อนหรือเย็นเกินไป สำหรับปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดใหญ่ครอบคลุม 24 ชั่วโมง คือ ความเจ็บปวดแผลผ่าตัด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .342 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 11.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดใหญ่ เมื่อครอบคลุม 48 ชั่วโมง คือ ความเจ็บปวดแผลผ่าตัด และห้องมีแสงไฟสว่าง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .459 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 21.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .05 ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำผ่าตัดใหญ่เมื่อครอบคลุม 72 ชั่วโมง คือ ความกลัว และความวิตกกังวล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .209 สามารถพยากรณ์คุณภาพการนอนหลับได้ร้อยละ 4.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

The objectives of this study were to investigate and compare quality of sleep, investigate disturbing factors of sleep and predictors of quality of sleep of patients during the first 72 hours after major surgery. The subjects, selected through purposive sampling, consisted of 150 male and female patients admitted for elective major surgery in male and female surgical wards at Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital between December 2000 and July 2002. The research instrument was an interview form composed of the patient's record form and a visual analogue scale of sleep quality adapted from Aitken's sleep quality visual analogue scale, and the interview form about disturbing factors of sleep of Nunta Leksawasdi, Narumol Wongmaneerode and Nittaya Wongkolkijsin (1997) which was assessed for content validity by experts and obtained the reliability of 0.9174. The data were analyzed by using frequency percentage, mean, standard deviation, and one way repeated measure analysis of variance and Scheffe's test, and stepwise multiple regression.

The result of the study revealed that the quality of sleep of the patients after major surgery at 24 hours and 48 hours was moderate, and at 72 hours was more than moderate. There were statistically significant differences in the quality of sleep at 24 hours, 48 hours, and 72 hours. Disturbing factors of sleep of the patients after major surgery at 24 hours, 48 hours, and 72 hours were endogenous factors, namely incisional pain and discomfort; and exogenous factors, namely noise and too high or too low temperature in the bedroom. Disturbing factors of sleep which could predict quality of sleep of the patients after major surgery at 24 hours were incisional pain at the statistically significant level of .01. The multiple correlation coefficient was .342, and the percentage accounting for prediction was 11.17. Disturbing factors of sleep which could predict quality of sleep of the patients after major surgery at 48 hours were incisional pain and light in the room at the statistically significant level of .001 and .05 respectively. The multiple correlation coefficient was .459, and the percentage accounting for prediction was 21.10. Disturbing factors of sleep which could predict quality of sleep of the patients after major surgery at 72 hours were fear and anxiety at the statistically significant level of .01.